

Domov>Zakonodaja in sodna praksa>Nacionalno pravo

Nacionalno pravo

Finska

Ta stran vsebuje informacije o pravnem sistemu na Finskem.

Pravni viri

Izraz „pravni viri“ pomeni vire, v katerih so pravna pravila. Na Finskem so nekateri pravni viri nacionalni, drugi pa so mednarodni. Nekateri viri so pisni, drugi pa ne. Povzetek vseh pravnih virov je spodaj.

Vrste pravnih aktov – opis**Nacionalni pravni viri**

Najpomembnejši nacionalni pravni viri so pisani zakoni. Izraz „zakoni“ je treba v zvezi s tem razumeti na splošno kot ustavo, navadne zakone (znani tudi kot zakoni parlamenta), uredbe, ki jih izdajo predsednik republike, svet ministrov ali ministri, in pravne predpise, ki jih izdajo organi nižje stopnje. Pravni predpisi, ki jih izdajo organi nižje stopnje, in uredbe se lahko izdajo le, če to predvideva ustava ali navaden zakon, ki običajno določa državni organ ali organ, pooblaščen za njihovo izdajanje.

Kadar ni nobenega pisanega zakona, določa člen 11 poglavja 1 Sodnega zakonika, da so pravni viri običaji. Pogoji, da so običaji zavezujoči, je, da ne smejo biti nepravilni. Pravilo običajev sega daleč nazaj in njegov sedanjí pomen je nekoliko nedoločen. „Običaji“ danes večinoma pomenijo nekatere uveljavljene prakse, ki se na primer pojavljajo pri gospodarskih dejavnostih. Ker so predpisi v pisanih zakonih zdaj sorazmerno izčrpní, so običaji danes sorazmerno redko pomemben pravni vir. Vendar ima običajno pravo na nekaterih področjih, kot je pogodbeno pravo, tudi danes sorazmerno močan položaj.

Pripravljalno zakonodajno delo in sodne odločbe so tudi pravni viri. Pripravljalno zakonodajno delo zagotavlja informacije o namenu zakonodajalca in zato se ti dokumenti uporabljajo pri razlagi zakonodaje. Od različnih odločb sodišč so najpomembnejši pravni viri odločbe najvišjih sodišč, in sicer vrhovnega sodišča ter vrhovnega upravnega sodišča. Odločbe teh dveh sodišč se imenujejo precedensi. Čeprav precedensi niso pravno zavezujoči, so v praksi zelo pomembni. Odločbe drugih sodišč so tudi lahko pomembni pravni viri. V okoliščinah, ko je odločba sodišča na nižji stopnji pravnomočna, ima praksa sodišč na nižji stopnji dejansko velik praktični pomen.

Sodna praksa, splošna pravna načela in dejanski argumenti so tudi nacionalni pravni viri. Posebna naloga sodne prakse je raziskovanje vsebine pravnega sistema – razlaga in razporejanje pravnih predpisov – in zato je prav tako pomemben pravni vir. Splošna pravna načela in dejanski argumenti so tudi lahko pomembni pravni viri. Kot bo prikazano spodaj, je položaj teh virov v hierarhiji pravnih virov manj pomemben kot položaj drugih virov, omenjenih zgoraj.

Mednarodni pravni viri in pravo Evropske unije

Mednarodni sporazumi in druge mednarodne obveznosti, ki zavezujejo Finsko, so zavezujoči pravni viri na Finskem. Praksa mednarodnih organov, ki uporabljajo take sporazume, je tudi pomemben pravni vir. Eden od primerov pravnega vira te kategorije je Konvencija Sveta Evrope o človekovih pravicah, praksa Evropskega sodišča za človekove pravice pa je pomembna za razlago Konvencije.

Kot članico Evropske unije Finsko seveda zavezuje pravo Unije, njene uredbe in direktive. Te sodijo med najpomembnejšo zakonodajo Evropske unije. Uredbe so neposredno uporabne v vseh državah članicah, medtem ko morajo direktive biti uveljavljene v državah članicah. Predhodno delo za uveljavitev zakonodaje je zato lahko pomembno tudi za način razlage prava EU, čeprav je njegov pomen jasno veliko manjši kot v primeru pripravljalnega dela za nacionalno zakonodajo.

Drugi ureditveni instrumenti EU so tudi za Finsko zavezujoči v enaki meri, kot so zavezujoči za druge države članice. Sodne odločbe Sodišča Evropskih skupnosti so tudi pomemben pravni vir, ker so del prava Unije.

Hierarhija predpisov

Finski pravni viri se običajno delijo na močno zavezujoče, šibko zavezujoče in sprejemljive vire. Zakoni in običaji so močno zavezujoči viri. Zato imajo najvišji položaj v hierarhiji. Uradna dolžnost organov kazenskega pregona je, da jih uporabljajo; njihova neuporaba se obravnava kot poklicna malomarnost.

Hierarhija nacionalne zakonodaje je naslednja:

ustava,

navadni zakoni (zakoni parlamenta),

uredbe, ki jih izdajo predsednik republike, svet ministrov in ministristva ter

pravni predpisi, ki jih izdajo organi na nižjih stopnjah.

Šibko zavezujoči pravni viri, in sicer tisti eno stopnjo nižje v hierarhiji, vključujejo pripravljalnó zakonodajno delo in odločbe sodišč. Neupoštevanje teh virov ne pripelje do kaznovanja izvršnega organa zaradi poklicne malomarnosti, vendar se verjetnost, da se odločba na višjem sodišču spremeni, poveča.

Kategorija sprejemljivih pravnih virov vključuje sodno prakso, splošna pravna načela in dejanske argumente. Sprejemljivi pravni viri niso zavezujoči, vendar se lahko uporabljajo in lahko okrepijo argument ter tako okrepijo podlago, na kateri temelji odločba.

Mednarodni sporazumi so na enaki hierarhični stopnji kot instrumenti, ki se uporabljajo za njihovo izvajanje na Finskem. Zato so, če se mednarodni sporazum začne izvajati z zakonom, na Finskem določbe tega sporazuma na enaki hierarhični stopnji kot določbe zakona. Če pa se mednarodna obveznost začne izvajati v skladu z uredbo, so njene določbe na enaki hierarhični stopnji kot določbe uredbe. Izvedbeni predpisi so zato podobni nacionalnim določbam na enaki hierarhični stopnji.

Institucionalni okvir**Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov**

V skladu z ustavo ima zakonodajno oblast na Finskem parlament. Parlament sprejme vse navadne zakone in določí spremembe ustave. Akti ali osnovni zakoni, ki jih sprejme parlament, lahko pooblastijo nekatere druge organe za izdajanje pravnih predpisov o danih zadevah. Na podlagi takega pooblastila lahko predsednik republike, vlada in ministrstvo izdajo uredbe. Če ni nobenih določb, ki opredeljujejo, kdo mora izdati uredbo, jo izda vlada. Organ na nižji stopnji je lahko tudi v nekaterih okoliščinah pooblaščen z zakonom, da sprejme pravne predpise o danih zadevah. To se zgodi, kadar obstajajo posebni razlogi, povezani z vsebino zadevnih predpisov, in kadar materialni pomen teh pravil ne zahteva, da morajo biti določeni z zakonom ali uredbo. Obseg takega pooblastila mora biti tudi jasno določen. Noben organ, razen tistih, ki so omenjeni zgoraj, ni pristojen za izdajanje splošno zavezujočih pravnih predpisov.

Postopek odločanja

Uzakonitev in začetek veljavnosti pravnih predpisov

Da se zakonodaja sprejme, mora biti predložena parlamentu na predlog vlade ali na pobudo poslanca. Predlogi vlade se pripravijo v ministrstvih in o njih pozneje razpravljajo na plenarnem zasedanju vlade. Po tem se sprejme odločitev o predložitvi predloga vlade parlamentu na predsedniškem zasedanju. V parlamentu je predlog najprej predmet predhodne razprave, potem pa se predloži v obravnavo parlamentarnemu odboru. Odbor zasliši strokovnjake in pripravi osnutek poročila o predlogu vlade. Zadeva se potem napoti na plenarno zasedanje parlamenta, kjer se poročilo parlamentarnega odbora uporabi kot podlaga za razpravo o zadevi. Odločitev o sprejetju zakonskih osnutkov se sprejme na plenarnem zasedanju parlamenta na dveh obravnavah. Parlament lahko sprejme zakonski osnutek brez sprememb, lahko ga spremeni ali zavrne. Končno pristojnost odločanja o usodi zakonskega osnutka ima zato parlament. Navadni zakonski osnutki se v parlamentu sprejmejo z navadno večino, za spremembe ustave pa je zahtevana predpisana večina. Ko parlament sprejme zakonodajni osnutek, se predloži v odobritev predsedniku republike. Zakon začne veljati z dnem, ki je določen v določbi o začetku veljavnosti, vendar ne začne veljati, dokler ni objavljen v finskem uradnem listu „Zbirki zakonov Finske“.

Uredbe, ki jih izdajo predsednik republike, vlada ali ministrstvo, pripravi ministrstvo, ki obravnava zadevno področje. Pri predsedniških uredbah predsednik republike odloči, da izda uredbo na predloge, ki jih predloži vlada. Izdaja uredb vlade se določi na plenarnih zasedanjih vlade, izdajo uredb ministrstva pa določi zadevno ministrstvo. Vse uredbe so objavljene v Zbirki zakonov Finske. Uredba začne veljati z dnem, ki je določen v uredbi sami, vendar v nobenem primeru ne začne veljati, dokler ni objavljena v zbirki zakonov.

Pravne predpise, ki jih sprejmejo organi na nižji stopnji – ki se v praksi običajno imenujejo sklepi ali pravilniki in drugi predpisi – pripravi zadevni organ, ki odloča tudi o njihovem sprejetju. Predpisi, ki jih sprejmejo organi na nižji stopnji, začnejo veljati z dnem, ki je v njih določen, ter so objavljeni v zbirki pravilnikov in predpisov zadevnega organa.

Pravne zbirke podatkov

Finlex

Finlex je pravna zbirka podatkov z več kot tridesetimi bazami podatkov. Pravne informacije so v Finlexu organizirane v šest baz podatkov. Med drugim obsega:

bazo podatkov prevodov finskih zakonov in uredb, vključno s prevodi zakonov finskega parlamenta (večinoma v angleščino), prečiščena besedila zakonov in uredb (v finščini in švedščini), referenčno bazo podatkov, ki vključuje seznam sprememb zakonov ali uredb, zakone in uredbe v samiščini.

Prevodi finskih zakonov in uredb (večinoma v angleščino) so zbrani v eni bazi podatkov. Izvirna besedila zakonov in uredb so v ločenih bazah podatkov.

Najnovejši zakoni so na voljo v elektronski zbirki zakonov Finske.

Sodna praksa v Finlexu obsega deset baz podatkov. Te vključujejo precedense, ki jih postavi vrhovno sodišče, ter zadeve vrhovnega upravnega sodišča, pritožbenih sodišč, upravnih sodišč in specializiranih sodišč.

Ostale podatkovne baze Finlexa obsegajo mednarodne pogodbe, sekundarno zakonodajo in vladne osnutke zakonov.

Dostop do podatkovne baze je **brezplačen**.

Ostale zbirke podatkov

Poleg Finlexa so na Finskem prav tako na voljo baze podatkov zakonodaje, sodne prakse, vladnih osnutkov zakonov in pravne literature. **Edilex** in **Suomen laki** sta celostni spletni pravni informacijski storitvi. Edilex in Suomen laki vsebujeta baze podatkov z nacionalno zakonodajo, sodno prakso in drugim gradivom. Za večino storitev se zahteva naročnina. WSOYPro je tretja poslovna pravna informacijska storitev na Finskem. Večina gradiva je na voljo le naročnikom.

Zadnja posodobitev: 30/06/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.